

ด่วนมาก

ที่ กต ๑๒๐๒/๗๕๖



กระทรวงการต่างประเทศ

ถนนศรีอยุธยา กทม. ๑๐๕๐๐

กท. 9/25
วันที่ 9 ส.ค. 56
ว.เชน.

๙ สิงหาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ผลการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนครั้งที่ ๔๖ และการประชุมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ตารางติดตามผลการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนครั้งที่ ๔๖ และการประชุมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

กระทรวงการต่างประเทศขอเสนอผลการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนครั้งที่ ๔๖ และการประชุมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งบรรจุในสารสาหลามในฐานะประธานอาเซียนได้เป็นเจ้าภาพจัดขึ้นระหว่างวันที่ ๓๐ มิถุนายน - ๒ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ณ บันดาร์เสรีเบกาวัน เพื่อคณะรัฐมนตรีโปรดทราบและพิจารณา ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เรื่องเดิม

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศได้เดินทางไปเข้าร่วมการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน ครั้งที่ ๔๖ และการประชุมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การประชุมกับคู่เจรจา (จีน ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี อินเดีย แคนาดา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ สหรัฐอเมริกา รัสเซีย และสหภาพยุโรป) การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน+๓ การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศในกรอบการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก และการประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก

๒. เหตุผล / ความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนครั้งที่ ๔๖ และการประชุมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นการประชุมประจำปี เพื่อทบทวนความคืบหน้าและพิจารณาแนวทางการดำเนินการในอนาคตของอาเซียน โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการสร้างประชาคมอาเซียน และการพัฒนาความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับประเทศนอกภูมิภาคในกรอบต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและองค์การระหว่างประเทศ จึงเข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาตามมาตรา ๔ (๗) ของพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘

๓. สำระสำคัญ

ผลการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนครั้งที่ ๔๖ และการประชุมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีประเด็นสำคัญสรุปได้ ดังนี้

๓.๑ ประเด็นที่ไทยผลักดัน ไทยได้ผลักดันความร่วมมือในเรื่องต่าง ๆ ทั้งในกรอบการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนและการประชุมกับคู่เจรจา ดังนี้

๓.๑.๑ ระบบการพยากรณ์อากาศ ไทยได้เสนอให้อาเซียนมีความร่วมมือด้านการพยากรณ์อากาศในภูมิภาคที่แม่นยำยิ่งขึ้นเพื่อพัฒนาระบบเตือนภัยพิบัติที่เกิดขึ้นจากสภาพอากาศที่แปรปรวน ซึ่งส่งผลกระทบต่อชีวิตประชาชน การทำเกษตรกรรม และความมั่นคงทางอาหาร รวมทั้งได้ผลักดันให้คู่เจรจาที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้ เช่น สหภาพยุโรป สหรัฐฯ แคนาดา และออสเตรเลีย ช่วยให้ความร่วมมือและพัฒนาศักยภาพด้านเทคโนโลยีการพยากรณ์อากาศและการตรวจวิเคราะห์สภาพอากาศให้อาเซียนด้วย

\ ๓.๑.๒ การแก้ไข ...

๓.๑.๒ การแก้ไขปัญหาหมอกควันข้ามพรมแดน ไทยได้เสนอให้อาเซียนมีความร่วมมือแก้ไขปัญหาหมอกควัน โดยเฉพาะการดับไฟป่าร่วมกันโดยใช้ฝนเทียมเพื่อแก้ไขสถานการณ์ได้ทันกาล (rapid response) ซึ่งไทยพร้อมแบ่งปันประสบการณ์และความเชี่ยวชาญกับประเทศสมาชิกอาเซียน อาทิ การใช้ฝนหลวง นอกจากนี้ ไทยได้เสนอให้มีความร่วมมือกับนิวซีแลนด์และแคนาดาซึ่งมีความเชี่ยวชาญด้านปฏิบัติการดับไฟป่า และการจัดการปัญหาไฟป่าด้วย ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากจากประเทศสมาชิกอาเซียนอื่น ๆ ด้วยดี

๓.๑.๓ ความมั่นคงทางอาหารและพลังงาน ไทยได้เสนอให้อาเซียนต่อยอดความร่วมมือในการสำรองข้าวในกรอบอาเซียน+๓ ให้ครอบคลุมผลผลิตทางการเกษตรอื่น ๆ ด้วย อาทิ ถั่วเหลือง และมันสำปะหลัง รวมทั้งให้แสวงหาเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพในการเก็บรักษาผลผลิตทางการเกษตรให้ได้ยาวนานยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ไทยได้เสนอให้อาเซียนร่วมมือและเรียนรู้ประสบการณ์การบริหารจัดการพลังงานของภูมิภาคอื่น ๆ โดยแคนาดา สหรัฐฯ นิวซีแลนด์ และออสเตรเลีย ได้แสดงความพร้อมที่จะร่วมมือกับอาเซียนด้านการพัฒนาพลังงานสะอาดและพลังงานทดแทนด้วย

๓.๑.๔ การปราบปรามยาเสพติด ไทยได้เสนอให้อาเซียนเพิ่มความร่วมมือเรื่องการแลกเปลี่ยนข้อมูลและข่าวกรองเกี่ยวกับผู้ค้ายาเสพติดในภูมิภาค และสร้างฐานข้อมูลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเพื่อช่วยสกัดกั้นเครือข่ายค้ายาเสพติดในภูมิภาค

๓.๑.๕ การแก้ไขปัญหาการเดินทางข้ามแดนโดยผิดกฎหมาย ไทยได้เสนอให้มีความร่วมมือที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้นระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับชายแดนและการตรวจคนเข้าเมืองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับการพิสูจน์ตัวบุคคล ซึ่งจะช่วยแก้ไขปัญหาเรื่องการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายและการค้ามนุษย์ในภูมิภาค

๓.๑.๖ ความร่วมมือด้านการวิจัย ไทยได้เสนอให้อาเซียนส่งเสริมความร่วมมือด้านการวิจัยให้ดียิ่งขึ้น โดยการวิจัยร่วมกันของนักวิทยาศาสตร์และนักวิจัยในภูมิภาค เพื่อรวบรวมผลงานการวิจัยของประเทศสมาชิกอาเซียนในด้านต่าง ๆ อาทิ ด้านการแพทย์และการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรเพื่อนำไปสู่การเป็นประชาคมที่มีพื้นฐานของความรู้ที่ยั่งยืน

๓.๒ การสร้างประชาคมอาเซียน ที่ประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนเห็นพ้องถึงความจำเป็นที่อาเซียนต้องเพิ่มความพยายามในการบรรลุเป้าหมายการเป็นประชาคมอาเซียนในทั้งสามเสาในเชิงบูรณาการ โดยร่วมกันแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการดำเนินมาตรการต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ที่ประชุมฯ ยังให้ความสำคัญกับการทบทวนการทำงานและเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลไกต่าง ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของอาเซียนในทุกมิติ ทั้งนี้ คู่เจรจาของอาเซียนต่างแสดงความพร้อมที่จะสนับสนุนอาเซียนในการลดช่องว่างด้านการพัฒนาและบรรลุการสร้างประชาคมอาเซียนให้เป็นไปตามเป้าหมายในวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๘

๓.๓ ทิศทางในอนาคตของอาเซียน ที่ประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนได้หารือเกี่ยวกับการจัดทำวิสัยทัศน์อาเซียนภายหลังปี ๒๕๕๘ และเห็นว่า การจัดทำวิสัยทัศน์ดังกล่าวควรมีเป้าหมายมุ่งเน้นให้อาเซียนสามารถตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงในโลกและภูมิภาคที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งจะช่วยให้อาเซียนเป็นภูมิภาคที่มีสันติภาพและเสถียรภาพ และสามารถพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสามารถมีบทบาทในเวทีระหว่างประเทศอย่างสร้างสรรค์

๓.๔ สนธิสัญญามิตรภาพและความร่วมมือในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในการประชุมฯ ครั้งนี้ ราชอาณาจักรนอร์เวย์ได้ลงนามในตราสารเพื่อเข้าเป็นภาคีสถิติสัญญาฯ ลำดับที่ ๓๒ โดยมีพิธีลงนามเมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ระหว่างรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนกับนาย Espen Barth Eide รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศนอร์เวย์

๓.๕ สนธิสัญญาเขตปลอดอาวูรนิวเคลียร์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่ประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนได้รับรองแผนปฏิบัติการเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่สนธิสัญญาเขตปลอดอาวูรนิวเคลียร์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สำหรับปี ค.ศ. ๒๐๑๓-๒๐๑๗ ซึ่งได้ครอบคลุมข้อเสนอของไทยเกี่ยวกับการจัดตั้งเครือข่ายหน่วยงานด้านการกำกับดูแลนิวเคลียร์ในอาเซียนไว้ด้วย

๓.๖ Regional Comprehensive Economic Partnership (RCEP) ประเทศสมาชิกอาเซียนและประเทศคู่เจรจาเขตการค้าเสรีของอาเซียน ๖ ประเทศ (ออสเตรเลีย จีน อินเดีย ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี และนิวซีแลนด์) ยินดีที่มีการเจรจา RCEP รอบแรกเมื่อเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๖ และหวังว่า การเจรจา RCEP จะแล้วเสร็จภายในปี ๒๕๕๘ ตามเป้าหมาย

๓.๗ ความเชื่อมโยงในอาเซียน ที่ประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนเห็นพ้องตามข้อเสนอของไทยถึงความจำเป็นที่อาเซียนต้องระดมทุนจากคู่เจรจาและประเทศนอกภูมิภาคในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการค้าและการเดินทางตามแผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในอาเซียน ทั้งนี้ ในการประชุมกับคู่เจรจา จีนได้เสนอจัดตั้งกลไกระดมทุนของภูมิภาคเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สหภาพยุโรปแสดงความพร้อมที่จะแบ่งปันประสบการณ์และสนับสนุนด้านเงินทุนแก่โครงการความเชื่อมโยงในอาเซียน และแคนาดาจะสนับสนุนงบประมาณจำนวน ๔.๕ ล้านดอลลาร์แคนาดาเพื่อช่วยส่งเสริมความเชื่อมโยงในอาเซียนในลักษณะของหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐ-ภาคเอกชนสำหรับการดำเนินงาน ๓ ปี นอกจากนี้ อินเดียได้เสนอจัดตั้งคณะทำงานร่วมด้านความเชื่อมโยงทางทะเลและจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษในแนวระเบียงเศรษฐกิจแอมโง-อินเดีย ตลอดจนเร่งรัดโครงการถนนสามฝ่ายให้เสร็จสิ้นภายในปี ๒๕๕๙

๓.๘ สถาปัตยกรรมในภูมิภาคและความสัมพันธ์ภายนอกของอาเซียน

๓.๘.๑ ที่ประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนย้ำถึงความสำคัญของความเป็นแกนกลางของอาเซียนในการดำเนินความสัมพันธ์กับประเทศคู่เจรจาหรือภาคีภายนอกในกรอบที่อาเซียนริเริ่มขึ้น ซึ่งรวมถึง อาเซียน+๑ อาเซียน+๓ การประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก และการประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก รวมทั้งเห็นพ้องว่า อาเซียนต้องคงไว้ซึ่งนโยบายการมองออกไปนอกภูมิภาค (outward-looking) และแสวงหาพันธมิตรใหม่ ๆ ในภูมิภาคอื่น เช่น แอฟริกา เป็นต้น

๓.๘.๒ อาเซียนยินดีต่อการจัดการประชุมสุดยอดอาเซียนกับคู่เจรจาสมัยพิเศษ เพื่อฉลองครบรอบความสัมพันธ์ ได้แก่ ๑) ครบรอบ ๔๐ ปี กับญี่ปุ่น ณ กรุงโตเกียว ในวันที่ ๑๓-๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๖ ๒) ครบรอบ ๔๐ ปี กับออสเตรเลีย ในปี ๒๕๕๗ ๓) ครบรอบ ๒๕ ปี กับสาธารณรัฐเกาหลี ในปี ๒๕๕๗ และ ๔) ครบรอบ ๔๐ ปี กับนิวซีแลนด์ ในปี ๒๕๕๘

๓.๙ ประเด็นในภูมิภาคและระหว่างประเทศ มีการหารือในประเด็นสำคัญต่าง ๆ ดังนี้

๓.๙.๑ ทะเลจีนใต้ ประเด็นทะเลจีนใต้เป็นหนึ่งในประเด็นที่ได้รับความสนใจและถูกหยิบยกขึ้นหารือในเกือบทุกกรอบการประชุม โดยประเทศต่าง ๆ เห็นพ้องกันว่า สันติภาพและเสถียรภาพในทะเลจีนใต้มีความสำคัญต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของภูมิภาค จึงสนับสนุนการแก้ไขปัญหาทะเลจีนใต้อย่างสันติวิธีตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ และยินดีกับความคืบหน้าที่ยาอาเซียนและจีนเห็นพ้องกันที่จะเริ่มการหารือเกี่ยวกับการจัดทำแนวปฏิบัติทะเลจีนใต้ (Code of Conduct in the South China Sea: COC) อย่างเป็นทางการในระดับเจ้าหน้าที่อาวุโส โดยจีนจะเป็นเจ้าภาพจัดการประชุม ASEAN-China Senior Officials' Meeting on the Implementation of the DOC ครั้งที่ ๖ พร้อมกันกับการประชุม ASEAN-China Joint Working Group on the Implementation of the DOC ครั้งที่ ๙ ในช่วงเดือนกันยายน ๒๕๕๖ นอกจากนี้ อาเซียนและจีนยังเห็นพ้องว่าประเด็นความขัดแย้งในทะเลจีนใต้ไม่ควรส่งผลกระทบต่อภาพรวมความสัมพันธ์อาเซียน-จีน

๓.๙.๒ สถานการณ์ในเมียนมาร์ หลายประเทศแสดงความห่วงกังวลเกี่ยวกับสถานการณ์ในรัฐยะไข่และชาวโรฮิงญา ซึ่งเมียนมาร์ได้แจ้งให้ทราบเกี่ยวกับการดำเนินการของเมียนมาร์ในการออกมาตรการต่าง ๆ ตามหลักนิติธรรม ซึ่งคำนึงถึงเสรีภาพทางศาสนาของประชาชน รวมทั้งแจ้งว่าสถานการณ์ได้กลับคืนสู่สภาวะปกติแล้ว ตลอดจนยืนยันว่า ไม่ต้องการให้องค์การระหว่างประเทศใด ๆ เข้ามาแทรกแซงสถานการณ์ภายในของเมียนมาร์

๓.๙.๓ สถานการณ์ในคาบสมุทรเกาหลี หลายประเทศแสดงความห่วงกังวลเกี่ยวกับสถานการณ์ในคาบสมุทรเกาหลีที่มีความตึงเครียด และเห็นว่าทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรใช้ความยับยั้งชั่งใจและหันกลับมาเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหาหารือร่วมกันโดยสันติวิธี

๓.๑๐ ข้อมูลเพิ่มเติมและข้อสังเกต

๓.๑๐.๑ การประชุมครั้งนี้เป็นการประชุมในกรอบอาเซียนครั้งแรกของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของประเทศที่สำคัญหลายประเทศ ได้แก่ จีน สหรัฐฯ ญี่ปุ่น และสาธารณรัฐเกาหลี จึงเป็นโอกาสอันดีสำหรับฝ่ายอาเซียนได้แสดงวิสัยทัศน์และแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาที่สำคัญของภูมิภาคกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของประเทศเหล่านี้ในช่วงต้นของการรับตำแหน่ง

๓.๑๐.๒ บรรยากาศในการหารือระหว่างการประชุมต่าง ๆ ในปีนี้เป็นไปด้วยดี แม้ว่าจะยังมีประเด็นเปราะบางที่บางประเทศยังมีความเห็นไม่ตรงกัน นอกจากนี้ คู่เจรจาของอาเซียนต่างมีความกระตือรือร้นที่จะกระชับความร่วมมือกับอาเซียนให้ใกล้ชิดยิ่งขึ้นและแสดงความพร้อมที่จะสนับสนุนอาเซียนในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ที่เพิ่มขึ้นของอาเซียนในปัจจุบัน

๓.๑๐.๓ แม้ว่าท่าทีหลักของจีนในเรื่องทะเลจีนใต้ยังไม่เปลี่ยนแปลง กล่าวคือ จีนเห็นว่า COC เป็นส่วนหนึ่งของ DOC และการเจรจาจัดทำ COC เป็นกระบวนการต่อเนื่องจากการปฏิบัติตาม DOC อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ แต่การที่จีนยอมเริ่มการหารือเรื่อง COC อย่างเป็นทางการกับอาเซียนในเดือนกันยายน ๒๕๕๖ แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จในการทำหน้าที่ประเทศผู้ประสานงานความสัมพันธ์อาเซียน-จีนของไทย ซึ่งได้ใช้ความพยายามอย่างมากในประสานท่าทีและแสวงหาจุดยืนร่วมของอาเซียนและจีน โดยเฉพาะช่วงก่อนการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน-จีน ที่บรูไนฯ

๔. ประเด็นที่เสนอคณะรัฐมนตรี

กระทรวงการต่างประเทศขอเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอผลการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนและการประชุมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในข้อ ๓ เพื่อให้คณะรัฐมนตรีทราบ และพิจารณามอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องติดตามผลการประชุมที่สำคัญตามตารางติดตามผลดังปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอมติต่อไปด้วย จักขอบคุณมาก

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุรพงษ์ โตวิจักษณ์ชัยกุล)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

กรมอาเซียน

กองยุทธศาสตร์และความร่วมมืออาเซียน

โทร. ๐ ๒๒๐๓ ๕๐๐๐ ต่อ ๑๔๓๑๒ (ทักษิณ)

โทรสาร ๐ ๒๖๔๓ ๕๒๖๓